رویکرد

سلاح و تحریم
تنها ابزار غرب برای کمک به اوکراین

در پی پیشروی‌های روسیه در خاک اوکراین، غربی‌ها عزم خود را جزم کرده‌اند تا برای توقف حملات روس‌ها، اوکراینی‌ها را تقویت کنند. اسپانیا گفته که تسلیحات تهاجمی به کی‌یف ارسال می‌کند، اتحادیه اروپا هم علاوه بر اینکه تحریم‌های جدیدی را علیه روسیه و بلاروس اعمال کرده، با درخواست عضویت کی‌یف در این اتحادیه نیز موافقت کرده‌است.

با گذشت هشت‌روز از آغاز حملات روسیه به خاک اوکراین و کنترل روس‌ها بر بخش‌هایی از این کشور، غربی‌ها نیز برای حمایت از اوکراینی‌ها تحرکات خود را افزایش داده‌اند. کشورهای غربی که به صراحت گفته‌اند وارد جنگ مستقیم با روسیه نمی‌شوند، اکنون راه‌های جایگزین را در پیش گرفته‌اند تا با کمک‌های نظامی و حربه اقتصادی، راه پیشروی روسیه را کند کنند. به گزارش خبرگزاری اسپوتنیک، پدرو سانچز نخست‌وزیر اسپانیا روز چهارشنبه خطاب به قانونگذاران کشورش گفت: «می‌خواهم اعلام کنم که اسپانیا تسلیحات تهاجمی برای اوکراین انتقال خواهد داد.» وی افزود: ما همواره اقدامات هماهنگ در سطح اروپا داشته‌ایم. سانچز خاطر نشان کرد: «ما از فعال‌سازی طرح «امکانات صلح اروپایی» برای تأمین تسلیحات تهاجمی و دفاعی اتحادیه اروپا برای اوکراین حمایت می‌کنیم. اسپانیا چهارمین اهداکننده به این بودجه است.» در روزهای اخیر بسیاری از کشورهای اروپایی و امریکا به اشکال مختلف کمک‌های تسلیحاتی خود را به اوکراین انجام داده‌اند تا با فرسایشی کردن جنگ، هزینه‌های مسکو را بالا ببرند. از سوی دیگر، دولت امریکا هم سه‌شنبه شب اعلام کرد حریم هوایی این کشور به‌روی هواپیماها و شرکت‌های هوایی روسیه بسته‌می‌شود. به گزارش شبکه روسیا الیوم، وزارت حمل و نقل و اداره هوانوردی فدرال امریکا اعلام کردند که دستور ممنوعیت ورود و استفاده هواپیماها و شرکت‌های هوایی روسیه از حریم هوایی امریکا از پایان روز چهارشنبه اعمال خواهد شد. جو بایدن، رئیس‌جمهور امریکا در سخنرانی وضعیت کشور، رسماً از بسته شدن حریم هوایی امریکا به روی هواپیماهای روسیه خبر داد. بایدن گفته که ولادیمیر پوتین، به خاطر حمله به اوکراین باید هزینه سنگینی بپردازد. بسیاری از کشورهای اروپایی پیشتر اعلام کرده بودند آسمان خود را به روی هواپیماهای روسی می‌بندند. بستن حریم هوایی اروپا و امریکا به روی روس‌ها درحالی است که ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین خواهان ایجاد منطقه پرواز ممنوع بر حریم هوایی کشورش است تا با حملات روسیه مقابله کنند، اما غربی‌ها تاکنون به این درخواست پاسخ مثبت نداده‌اند.

■ حلقه تحریم‌ها تنگ‌تر می‌شود

غربی‌ها که بیشتر از حربه اقتصادی برای ضربه زدن به روسیه استفاده می‌کنند، تلاش دارند با گسترده کردن تحریم‌ها رقیب خود را زمینگیر کنند. خبرگزاری فرانسه روز چهارشنبه به نقل از یک مقام رسمی گزارش کرد: «اتحادیه اروپا به عنوان بخشی از تحریم‌ها علیه روسیه هفت بانک روسی را از شبکه سوئیفت خارج می‌کند.» پس از آن، نشریه رسمی اتحادیه اروپا تأیید کرد: «تحریم‌های مربوط به حذف هفت بانک روسی از شبکه سوئیفت اجرایی شد». روزنامه «واشنگتن‌پست» هم نوشت که کاخ سفید در تدارک هدف قرار دادن تعدادی از سرمایه‌داران روس است که به ادعای آنها، نزدیک به حلقه پوتین هستند. همچنین پس از درخواست‌های مکرر مقامات اوکراین برای عضویت این کشور در اتحادیه اروپا، سرانجام دیروز ۶۳۷نماینده پارلمان اروپا به پیوستن اوکراین به اتحادیه رأی مثبت دادند، در حالی که ۱۳ رأی منفی و ۲۶نماینده ممتنع دادند. این رأی بلافاصله اوکراین را به عضویت اتحادیه اروپا در نمی‌آورد، اما روند بررسی این درخواست را آغاز می‌کند. وب سایت اتحادیه اروپا تأکید کرد: «با توجه به حجم عظیمی از قوانین و مقررات اتحادیه اروپا که هر کشور نامزد باید به عنوان قانون ملی تصویب کند، تکمیل مذاکرات زمانبر است.» کشورهای اروپایی علاوه بر روسیه، متحدان این کشور را نیز از تیغ تحریم‌های اقتصادی بی‌نصیب نگذاشتند. به گزارش ایرنا به نقل از خبرگزاری رویترز، ریاست فرانسوی اتحادیه اروپا دیروز در صفحه توئیتر خود عنوان کرد که دیپلمات‌های اروپا تحریم‌های جدیدی را علیه بلاروس که در حملات به اوکراین نقش‌آفرینی می‌کنند، تصویب کرده اند. ریاست مذبور تأکید کرد که این تحریم‌ها همچنین برخی از بخش‌های اقتصادی و به طور ویژه چوب، فولاد و پتاسیم را در بر می‌گیرد. یک مقام اتحادیه اروپا به تازگی گفت که یکی از اهداف تحریم‌های جدید علیه مینسک، توقف صادرات هر گونه کالای بلاروسی به اتحادیه اروپاست که علاوه بر کالاهایی است که قبلاً از سوی این اتحادیه به دلیل سرکوب اعتراض‌های مردمی در بلاروس در پی انتخابات اوت ۲۰۲۰ به دستور الکساندر لوکاشنکو رئیس‌جمهوری این کشور تحریم شده‌بود.

دورنما

تایوان از ترس چین به آغوش امریکا می‌رود

تسای اینگ‌ون، رئیس‌جمهور تایوان گفت که کشورش امیدوار است همکاری نزدیکی را در مسائل امنیتی با امریکا برقرار کند و مدعی شد تهدید چین در منطقه آسیا-اقیانوسیه در حال افزایش است.

به گزارش خبرگزاری اسپوتنیک، رئیس‌جمهوری تایوان این اظهارات را همزمان با ورود هیئت غیررسمی امریکایی به تایوان منتشر کرده است. این هیئت به ریاست مایکل گلن مولن، رئیس سابق ستاد مشترک ارتش امریکا روز سه‌شنبه برای انجام دیداری دو روزه وارد تایوان شد. در این هیئت، مگان اوسلیوان مشاور سابق معاون امنیت ملی امریکا در امور افغانستان و عراق و مایکل انجلیک فلور معاون پیشین وزارت دفاع امریکا حضور دارند. تسای روز چهارشنبه در دیدار با هیئت مقامات امریکایی گفت: «در حال حاضر تهدید نظامی چین در تنگه تایوان و سراسر منطقه، از طریق تلاش‌ها برای محدود کردن مشارکت تایوان در امور بین‌المللی رو به افزایش است و استفاده از جنگ شناختی یا ادراکی و تاکتیک‌های ضداطلاعات علیه جامعه تایوان در حال افزایش است. جنگ شناختی یا ادراکی نیز مانند جنگ سخت هدف، از پای درآوردن دشمن از طریق مشروعیت‌زدایی، اعتبارزدایی، ناامیدسازی و ناکارآمدی‌نمایی است.»

رئیس‌جمهوری تایوان همچنین خاطرنشان کرد که مردم تایوان دست از باورهای خود به‌رغم چنین اقداماتی برنخواهند داشت و تایوان امیدوار به همکاری نزدیک‌تر با امریکا و دیگر کشورها در مسائل امنیتی در منطقه است. مولن، سرپرست هیئت امریکایی نیز گفت: «واشنگتن به مخالفت با تغییرات یکجانبه‌ای برای تغییر وضعیت موجود در تنگه تایوان ادامه می‌دهد و حفظ صلح و ثبات در منطقه نه‌تنها به نفع امریکا، بلکه به نفع کل جهان است.» ونگ ونبین، سخنگوی وزارت خارجه چین روز سه‌شنبه گفت که پکن سفر این هیئت امریکایی به تایوان را محکوم کرده است. وی عنوان کرد: «تلاش امریکا برای نشان دادن حمایت خود از تایوان بیهوده است و مهم نیست که امریکا چه کسی را به این کشور اعزام می‌کند. چین از امریکا می‌خواهد از اصل چین واحد پیروی و از هرگونه ارتباط رسمی با تایوان خودداری کند. همچنین چین از امریکا می‌خواهد مسائل تایوان را به شیوه‌ای سنجیده مدیریت کند که در غیر این صورت منافع بزرگ‌تر در روابط چین و امریکا، صلح و ثبات در تنگه تایوان را تضعیف خواهد کرد.» تایوان در حالی به دنبال افزایش همکاری‌های امنیتی با امریکاست که واشنگتن در بحران اوکراین پشت این کشور را خالی کرد و نشان داد عاقبت اعتماد بیش از حد به امریکایی‌ها چیست.

گزارش میدانی فارین پالیسی نشان می‌دهد در قهوه‌خانه‌های اروپا از احتمال جنگ اتمی بحث می‌کنند. اول‌بار وزیرخارجه فرانسه ذخایر اتمی ناتو را به پوتین یادآور شد. بعد روس‌ها تهدید کردند و تا حالا که لاوروف می‌گوید «جنگ سوم جهانی جنگ اتمی است» این تهدید را رها نکردند

حرف بمب اتم در قهوه‌خانه‌های اروپا

گزارش یک

از دولت‌ها که بگذریم، مردم اروپا به «شهروند خوب جهانی» دانستن خود عادت کرده‌اند. اتحادیه اروپا، اصلاً برای همین تأسیس شد؛ سازمانی برای همگرایی و صلح میان دولت‌هایی که دموکراسی‌اند و هیچ موقع به جنگ یکدیگر نخواهند رفت. حالا سایه‌های یک جنگ در دیوار به دیوار اروپا دارد همه چیز را تغییر می‌دهد. بر خلاف تصورات اولیه، عنصر اتمی خیلی بیشتر از حد در جنگ اوکراین مهم شده‌است، هم از جهت تهدیدی که روس‌ها و اروپایی‌ها در یک هفته گذشته نثار یکدیگر کرده‌اند و هم از لحاظ امنیت نیروگاه‌های هسته‌ای اوکراین که ارتش روسیه دیروز اعلام کرد دومین و بزرگ‌ترین آنها را در کنترل گرفته‌است. همه اینها، وحشت در اروپا را به میزان کم‌سابقه‌ای زیاد کرده که شاید بعد از دوئل اتمی امریکا و شوروی در سال ۱۹۶۲ بی‌سابقه باشد.

جنگ‌ها خیلی ساده شروع می‌شوند، ولی کنترلشان به سادگی ممکن نیست. قبل از جنگ اوکراین که پنجم اسفند ماه شروع شد، کمتر کسی خبر داشت که اوکراین بازمانده از سقوط شوروی، سلاح هسته‌ای هم داشته‌است. اگر هم می‌دانست، از این اطلاع نداشت که آن زمان، اوکراین به لحاظ تعداد، بعد از امریکا و شوروی، سومین دولت میزبان تسلیحات اتمی بوده‌است. اما حالا که روس‌ها به اوکراین حمله کرده‌اند و جنگ شروع شده، واقعیت‌ها بیشتر از قبل در حال آشکار شدن است و همین‌ها روز به روز به وحشت اروپایی‌ها می‌افزاید: اوکراینی‌ها ۱۵ رآکتور هسته‌ای عملیاتی دارند که بنا به چیزی که دیروز رافایل گروسی، مدیر کل آژانس اعلام کرد، روس‌ها کنترل بزرگ‌ترین نیروگاه اتمی اوکراین، یعنی ژاپروژیا را تحت کنترل گرفته‌اند؛ این بعد از چرنوبیل، دومین نیروگاه هسته‌ای است که روس‌ها آن را تحت کنترل می‌گیرند؛ جایی که به عنوان بزرگ‌ترین نیروگاه هسته‌ای اوکراین، خودش یک مجتمع بزرگ متشکل از شش رآکتور از مجموع ۱۵ رآکتور هسته‌ای عملیاتی اوکراین است. سربازان اوکراینی روز سه‌شنبه در تدارک آماده کردن سنگرهایی برای دفاع از شهر ژاپروژیا و ایجاد مواضع دفاعی در اطراف رآکتورهای نیروگاه انرگودار بودند که روس‌ها آن را تحت کنترل گرفتند. آنتون گراشچنکو، مشاور وزارت کشور اوکراین از ژنرال‌های اوکراینی خواسته بود شهر را دور بزنند و هشدار داده‌بود که در صورت آسیب‌دیدن این نیروگاه، ممکن است فاجعه‌ای مثل چرنوبیل تکرار شود. او در فیس‌بوک نوشت: «به سبب دیوانگی پوتین، اروپا دوباره در آستانه یک فاجعه هسته‌ای قرار گرفته‌است؛ شهری که بزرگ‌ترین نیروگاه هسته‌ای اروپا در آن قرار دارد، خود را برای نبرد با مهاجمان آماده می‌کند»، اما روس‌ها ضمن اعلام کنترل بر این نیروگاه در نامه‌ای اعلام کردند «سطح تشعشعات طبیعی باقی می‌ماند.» رافائل گروسی، مدیر کل آژانس که نامه روس‌ها را دریافت کرده، چیزی درباره این نگفته که این نیروگاه به خطر افتاده ولی هشدار داده امکان به خطر افتادن امنیت آن وجود دارد. وی بدون اشاره به طرف خاصی خطاب به شورای حکام آژانس تأکید کرد که باید از هرگونه اقدامی که امنیت هسته‌ای در اوکراین را به خطر بیندازد، خودداری شود و نسبت به عواقب آسیب احتمالی نیروگاه‌های اوکراین برای انسان و محیط‌زیست هشدار داد.

■ پوتین: اوکراین نباید سلاح داشته‌باشد

نیروگاه‌های هسته‌ای اوکراین به یک طرف، دیروز سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه برای دومین بار متوالی درباره گسترش جنگ در اوکراین هشدار داد و گفت که ممکن است گسترش چنین جنگی، به جنگ جهانی سوم منتهی شود. او گفته که «در صورت وقوع جنگ جهانی سوم، این جنگ، یک جنگ هسته‌ای ویرانگر خواهد بود؛ بایدن باتجربه است و می‌داند هیچ جایگزینی برای تحریم‌ها به جز جنگ جهانی وجود ندارد.» بعد از آماده‌باش هسته‌ای ولادیمیر پوتین به نیروهای هسته‌ای اوکراین، این اولین‌بار است که یک مقام روس، درباره احتمال وقوع یک جنگ هسته‌ای هشدار می‌دهد. پوتین همزمان با اعلام آماده‌باش هسته‌ای به شخص خاصی اشاره نکرد، ولی ظاهراً دستور آماده‌باش او، واکنشی به موضع‌گیری ژان ایو لودریان وزیر خارجه فرانسه بود که پنج‌شنبه قبل در اولین روز جنگ اوکراین گفت روسیه باید این را درک کند که ناتو هم یک ائتلاف نظامی هسته‌ای است. خود پوتین البته گفته که تصمیم آماده‌باش، واکنشی بوده به «اظهارات خصمانه» و کرملین هم توضیح داده که منظور او از «اظهارات خصمانه» صحبت‌های مقام‌های غربی از جمله لیز تراس، وزیر خارجه بریتانیا درباره احتمال درگیری و مواجهه با ناتو است. الجزیره که صحبت‌های دیروز لاوروف را منتشر کرده‌است و بیشتر رسانه‌ها، این خبر را از قول الجزیره منتشر کرده‌اند، زمینه صحبت‌های لاوروف را بیان نکرده‌است، ولی از قول او نقل کرده که مسکو اجازه نخواهد داد، اوکراین سلاح هسته‌ای داشته‌باشد و هدف از عملیات نظامی علیه اوکراین نیز اساساً همین بوده‌است. روس‌ها پیش از شروع جنگ اوکراین فقط یک‌مرتبه درباره خطر اتمی اوکراین صحبت کرده‌بودند. چند روز قبل از شروع جنگ اوکراین، سرگئی شویگو، وزیر دفاع روسیه در جلسه شورای امنیت روسیه گفته‌بود «خطر بالقوه هسته‌ای اوکراین از مسائل ایران و کره شمالی بزرگ‌تر است.» شویگو گفته بود که اظهارات ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین نشان می‌دهد آنها (اوکراینی‌ها) می‌خواهند وضعیت یک کشور هسته‌ای را دوباره به دست آورند.

■ وحشت در همه اروپا

با زیاد شدن «دوز» جدال‌های هسته‌ای در جنگ اوکراین، بحث‌ها درباره احتمالات درگرفتن یک رویارویی هسته‌ای در اروپا بالا گرفته‌است؛ قاره‌ای که در مقایسه با فاصله ۵هزار و ۷۰۰ کیلومتری امریکا با اوکراین، همسایه دیوار به دیوار این کشور به حساب می‌آید و احتمالاً بزرگ‌ترین متضرر رویارویی است که امریکایی‌ها با گسترش ناتو به شرق، با روس‌ها به راه انداخته‌اند. بر اساس آمار مؤسسه تحقیقات صلح بین‌المللی استکهلم، روس‌ها ۶هزار و ۲۵۵ کلاهک اتمی دارند که تعداد کلاهک‌های اتمی آنها کمی بیشتر از ۵هزار و ۵۵۰ کلاهک اتمی امریکاست، این در حالی است فرانسه ۲۹۰ و انگلیس نیز ۲۱۵ کلاهک هسته‌ای دارند.

چیزی که مشخص است، اینکه لفاظی‌های امریکا و دولت‌های هسته‌ای اروپا (فرانسه و انگلیس) که روس‌ها با صراحت لهجه به آن پاسخ می‌دهند، هراس‌ها درباره وقوع یک جنگ واقعی را افزایش داده‌است. فرانس ۲۴ در گزارشی این پرسش را طرح کرده که آیا تشدید تنش اتمی که پوتین مطرح می‌کند، داغ کردن فضاست یا یک تهدید واقعی؟ پولینا سینوتس، رئیس مرکز اودسا برای منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای در اوکراین، در مصاحبه‌ای با فرانس ۲۴ می‌گوید: «این روش ولادیمیر پوتین برای نشان دادن قدرت قوای هسته‌ای روسیه است»، در مقابل رافائل لاس، کارشناس سیاست هسته‌ای در شورای روابط خارجی اتحادیه اروپا، معتقد است کاری که پوتین می‌کند «هدفش در وهله اول اوکراینی‌هاست تا بر مذاکره‌کنندگان آنها حین انجام مذاکرات اولیه با نمایندگان روسی فشار بیاورند». او به فرانس ۲۴ می‌گوید: «این راهی است برای بیان اینکه اگر کی‌یف از تسلیم‌شدن خودداری کند، مسکو چقدر آماده است.» استیو روزنبرگ در بی‌بی‌سی از مسکو می‌گوید: «اجازه دهید با یک اعتراف شروع کنم. بارها فکر کرده‌ام پوتین هرگز این کار را نمی‌کند. بعد می‌رود و آن کار را می‌کند.» او اضافه می‌کند: «به این نتیجه رسیده‌ام که عبارت «هرگز انجام نمی‌دهد» در مورد ولادیمیر پوتین صدق نمی‌کند.» او سپس می‌گوید: «و (حالا) این سؤال نگران‌کننده پیش می‌آید، او هرگز اولین کسی نمی‌شود که سلاح هسته‌ای استفاده کند. نه؟»

■ تا عمق کافه‌های اروپا

خبرنگار فارین پالیسی در یک گزارش میدانی از اروپا با عنوان «دکمه اتمی پوتین» از وحشت اروپاییان خبر داده‌است. آنچال ووهرا می‌نویسد: «بسیاری از شهروندان اروپایی -از جمله کسانی که در اروپای غربی، دور از جبهه اوکراین هستند- دیگر نمی‌توانند نگرانی‌های خود را پنهان کنند. پوتین به عمیق‌ترین ترس آنها دامن می‌زند؛ یک جنگ قاره‌ای که می‌تواند شامل سلاح‌های هسته‌ای (هم) باشد.» او در این گزارش میدانی از قول چند شهروند اروپایی، عمق ترس آنها را از یک جنگ هسته‌ای به تصویر می‌کشد: «نونو گومز مشغول به هم‌زدن فنجان‌های اسپرسو زیر یک دستگاه قهوه و خدمات‌رسانی به مشتریان در کافه‌ای در بروکسل است که پخش تلویزیونی انفجارهای تهاجم به اوکراین با صدای هم زدن فنجان او به هم مخلوط می‌شود.» باریستای ۲۱ ساله، یک شهروند پرتغالی است که او هم یکی از میلیون‌ها اروپایی محسوب می‌شود که تا الان معتقد بود جنگ در جای دیگری، دور از حیاط خلوتشان اتفاق افتاده‌است. او با این حال می‌گوید: «باور نکردنی است... من از پوتین خیلی می‌ترسم. اگر اروپا سربازان خود را برای کمک به اوکراینی‌ها به اوکراین بفرستد، پوتین به ما حمله خواهد کرد. بلژیک اولین خواهد بود، زیرا مرکز اروپاست.» کریستوف کرسنز در یک «بار» در بلژیک نشسته است. او از حمله روسیه به کی‌یف خشمگین است، اما نمی‌داند اروپا برای متوقف کردن این حمله چه کاری می‌تواند انجام دهد. او ترس عمیق خود را از رئیس‌جمهور روسیه ابراز می‌کند؛ ترسی که اروپا را از اقدام قاطعانه‌تر بازمی‌دارد. فارین پالیسی نوشته که دهها اروپایی در چندین کشور اروپایی دیگر نیز «همین احساس را تکرار می‌کنند» و هیچ‌کس از استقرار نیروهای کشور خود علیه روسیه حمایت نمی‌کند.

گزارش ۲

از طرف ترکیه انجام شد

اعزام تروریست‌های سوریه به اوکراین برای مقابله با روسیه

دستیار رئیس‌جمهور اوکراین، دیروز خبر از برگزاری دومین روز از مذاکرات مسکو-کی‌یف با هدف پایان دادن به جنگ در کشورش داد، با این حال برخی گزارش‌ها از برنامه انتقال بیش از ۲ هزار تروریست از سوریه با واسطه‌گری ترکیه برای جنگ در کنار نیروهای اوکراینی حکایت دارد.

یک هفته از حمله روسیه به اوکراین گذشته است و در سایه انبوه اخباری که از وخامت جنگ اوکراین حکایت دارند، آنچه می‌تواند چهره جنگ در این کشور اروپای شرقی را تحت تأثیر قرار دهد، خبری است که خبرگزاری اسپوتنیک درباره ورود اولین گروه از مزدوران خارجی به اوکراین منتشر کرد. سعید فارس السعید، تحلیلگر سوری نیز در این مورد گفته که حدود ۲هزار و ۵۰۰ تروریست از ادلب سوریه و تحت نظارت ترکیه برای ورود به اوکراین و جنگ با نیروهای روسیه آماده می‌شوند. وی گفت: «دستگاه اطلاعات ترکیه بر روند انتقال این تروریست‌ها به لهستان و سپس اوکراین نظارت خواهد کرد. بیشتر این تروریست‌ها دارای تابعیت سوری، عربی یا چچنی هستند.» همچنین پایگاه وایس، ویدئویی از یک سرباز سابق نیروی هوایی انگلیس منتشر کرده که در حال عبور از یک ایست بازرسی در غرب اوکراین است.

■ اروپا بی‌طرف نباشد

نبرد سنگین در نقاط مختلف خاک اوکراین ادامه دارد. دور جدیدی از حملات در همه جبهه‌ها از جمله حمله‌های مورد انتظار به شهری در این کشور که بزرگ‌ترین نیروگاه هسته‌ای اروپا را در خود جای داده، مطرح شده است. روسیه یک بندر و یک ایستگاه راه‌آهن در استان خرسون واقع در جنوب اوکراین را به کنترل خود درآورده است. وزارت دفاع اوکراین نیز از تنگ‌تر شدن حلقه محاصره کی‌یف خبر داده است. همچنان آمارهای متفاوتی از میزان تلفات و خسارات وارد شده به طرفین منتشر می‌شود. سرویس امور اضطراری اوکراین اعلام کرد که از آغاز جنگ تاکنون، بیش از ۲ هزار اوکراینی کشته شده‌اند. ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور این کشور هم شمار نظامیان روس کشته شده را حدود ۶ هزار نفر اعلام کرده است. به موازات این آمارها، فرمانده نیروهای عمومی اوکراین از فراتر رفتن تلفات نیروهای روسیه از تلفات آنها در دو جنگ چچن سخن گفت و به رقم ۵ هزار و ۳۰۰ سرباز اشاره کرد. زلنسکی درخواست برای عضویت در اتحادیه اروپا را دوباره تکرار کرد و بار دیگر از اروپایی‌ها خواست به کی‌یف کمک کنند: «ما برای پیوستن به اروپا حمایت بیشتری می‌خواهیم و اکنون وقت بی‌طرفی نیست.»

■ نگرانی از تسلیحات سنگین روسی

سازمان ملل هم اعلام کرده در نتیجه درگیری‌ها، حدود ۸۳۶ هزار نفر از اوکراین گریخته‌اند. استفان دوجاریک، سخنگوی سازمان ملل با محکوم کردن استفاده روسیه از تسلیحات سنگین گفت: «دبیرکل سازمان ملل در خصوص استفاده از سلاح‌های سنگین علیه مراکز شهری در اوکراین بسیار نگران است.» شورای حقوق بشر سازمان ملل هم اعلام کرده است که تاکنون حداقل ۱۳۶ غیرنظامی کشته شده‌اند. دوجاریک گفت: «احتمالاً تعداد زیادی از تلفات غیرنظامیان وجود دارد که هنوز گزارش نشده‌اند.» در کنار این آمارها، نیروی هوایی اوکراین خبر سقوط دو جنگنده روسی در جریان نبرد شدید هوایی در آسمان کی‌یف را تأیید کرد. شبکه الجزیره نیز از وقوع چند انفجار در کی‌یف خبر داد. گزارش‌ها حاکی از آن است که انگلیسی‌ها و امریکایی‌ها بر این باورند نزاع روسیه و اوکراین تا ۱۵ یا ۲۰ سال دیگر ادامه خواهد داشت.

■ همه شروط پوتین

دیروز و در آستانه دومین روز از مذاکرات مسکو-کی‌یف، دیمیتری پسکوف، سخنگوی کاخ کرملین با اشاره به آمادگی روسیه برای تداوم مذاکره با اوکراینی‌ها گفت که تحریم‌های غرب نیازمند پاسخی سخت و فکر شده، است. براساس اعلام کرملین، در جریان تماس تلفنی ولادیمیر پوتین و نیکلاس مادورو، رؤسای جمهوری روسیه و ونزوئلا، پوتین شرایط لازم برای پایان دادن به درگیری اوکراین را شرح داد. رئیس‌جمهور روسیه در گفت‌وگو با همتای ونزوئلایی خود اعلام کرد که اوکراین باید جمهوری‌های خودخوانده لوهانسک و دونتسک را به رسمیت بشناسد، سپس عملیات نظامی متوقف خواهد شد. او گفت: در صورتی که کی‌یف از غیرنظامیان در دونباس محافظت کند و جمهوری‌های لوهانسک و دونتسک را به رسمیت بشناسد و حاکمیت روسیه را بر کریمه تأیید کند، عملیات نظامی تمام می‌شود. ولادیمیر پوتین تأکید کرد که هدف روسیه از این عملیات «غیرنظامی‌سازی» اوکراین است.

گفت‌وگو

رضا عمویی

مسکو با هشدار هسته‌ای می‌خواهد مانع ورود ناتو به جنگ شود

ارتش روسیه روز چهارشنبه و در ششمین روز جنگ در اوکراین اعلام کرد کنترل کامل شهر خرسون در جنوب اوکراین را در دست گرفته‌است. ایگور کوناشنکوف، سخنگوی وزارت دفاع روسیه در بیانیه‌ای نوشت: «یگان‌های نیروهای مسلح روسیه کنترل کامل مرکز منطقه خرسون را به دست گرفته‌اند.» این اولین مرکز استانی در اوکراین است که از شروع جنگ، نیروهای روسی کنترل آن را به دست گرفته‌اند. این در حالی است که روس‌ها انتظار داشتند در همان روز نخست جنگ در اوکراین بتوانند کنترل این کشور را به‌دست گیرند، اما به نظر می‌رسد تا کنون همه اهداف روسیه در جنگ علیه اوکراین محقق نشده‌است. در ارتباط با تحولات جاری اوکراین، روزنامه «جوان» گفت‌وگویی را با آقای «سیدرضا میرطاهر»، کارشناس مسائل اروپا داشت و نظرات او را درباره جنگ در اوکراین جویا شد.

چطور شد روسیه تصمیم گرفت عملیات نظامی در اوکراین را آغاز کند و این جنگ تا کجا ادامه خواهد داشت؟

مدت‌ها بود روسیه هشدار می‌داد در صورت عدم قبول درخواست‌هایش، با اوکراین برخورد خواهد کرد و روز پنج‌شنبه گذشته نیز پوتین به عنوان دفاع از مناطق تازه مستقل شده شرق اوکراین، دستور حمله به لوهانسک و دونتسک را صادر کرد اما خیلی زود مشخص شد که مسئله جنگ در اوکراین خیلی فراتر از دونتسک و لوهانسک است و روس‌ها در نظر دارند شرق اوکراین را به طور کامل تسخیر کنند. روس‌ها علاوه بر دونتسک و لوهانسک، عملیات نظامی خود را متوجه شهرهای خارکیف در شمال شرق، کی‌یف در مرکز و شمال اوکراین و از جنوب در شبه جزیره کریمه به سوی بندر ماریوپول در دریای آزوف کردند و ظاهراً تصمیم دارند بندر اودسا را نیز به تسخیر درآورند. اگر روس‌ها موفق به تسخیر مناطق مورد نظر و شرق اوکراین شوند، دیگر جای مهمی در شرق اوکراین باقی نخواهد ماند و چون دولت اوکراین از پذیرش خواسته‌های روسیه درباره به رسمیت شناختن لوهانسک و دونتسک سرباز می‌زند و الحاق کریمه به اوکراین را قبول نمی‌کند، روس‌ها به‌دنبال تبدیل اوکراین به یک دولت غیرنظامی هستند و تأکید دارند اوکراین موضوع عضویت در ناتو را کنار گذارد، اما چون کی‌یف با این درخواست‌ها مخالفت می‌کند، لذا انتظار می‌رود طی روزهای آتی شاهد نبردهایی سخت در خارکیف، کی‌یف و اودسا باشیم.

برخی منابع روسی با شروع جنگ پیش‌بینی کرده‌بودند این جنگ در چند روز به نتایج خود می‌رسد، اما اکنون حدود یک‌هفته است که جنگ ادامه دارد، علت ادامه دار شدن جنگ و عدم دستیابی ارتش روسیه به اهداف خود در روزهای نخست جنگ در اوکراین چیست؟

در حال حاضر به نظر می‌رسد پیشروی نیروهای روسی با توجه به عدم تأمین مواد لجستیکی با کندی پیش می‌رود. روس‌ها در سال‌های اخیر تجربه جنگ با ۱۲۰هزار نیرو در جبهه گسترده‌ای مانند اوکراین را نداشته‌اند، ضمن این که مشخص شده بسیاری از تجهیزات روس‌ها مستعمل هستند که فقط مدرنیزه شده، اما کارایی در صحنه نبرد ندارند. همچنین معضل اصلی ارتش روسیه درباره پشتیبانی و تدارکات نیروهای نظامی است و موادغذایی کافی و سوخت لازم برای تأمین این نیروها با مشکل مواجه شده‌است. همچنین روس‌ها در پیشروی سریع و اولیه خود، پاکسازی در مسیر شهرها انجام ندادند و اکنون نیروهای دفاع مردمی و ارتش اوکراین مدام به کاروان‌های تدارکاتی روس‌ها حمله می‌کنند و این معزل اساسی روس‌هاست. همچنین وقتی ستونی از تانک و نیروی نظامی ارتش روسیه به طول ۶۴کیلومتر به سمت کی‌یف روانه شد، نشان دهنده ضعف نیروی نظامی است چون اگر اوکراین نیروی هوایی در اختیار داشت به راحتی می‌توانست این ستون تانک‌ها را بمباران کند، هرچند در حال حاضر امکانات نیروی هوایی زیادی در اختیار اوکراین نیست.

به طور کلی مأموریت‌های روسیه در حمله به اوکراین را چگونه می‌توان ارزیابی کرد؟

روسیه سه سناریو را در اوکراین دنبال می‌کند. سناریوی اول که همان جدا کردن لوهانسک و دونتسک و مناطق مجاور و ایجاد منطقه حائل است. سناریوی دوم مذاکره با دولت اوکراین و قبولاندن درخواست‌های مسکو به کی‌یف است که تا کنون در جریان مذاکرات در مرز بلاروس ناکام مانده و سناریوی سوم و حداکثری این است که روس‌ها بتوانند همه نقاط شرق از دریای سیاه به علاوه کی‌یف را تصرف کنند و دولت اوکراین را به غرب برانند و روسیه بتواند با تصرف بندر ماریوپول و اودسا دسترسی اوکراین به دریای سیاه را مسدود و همه مناطق شرق اوکراین را تصرف کند. روس‌ها تلاش دارند تمامی سواحل دریای سیاه را از بندر اودسا و ماریوپول بگیرند و با مولداوی همسایه شوند و توان حاکمیتی خود بر کی‌یف را برقرار کنند.

با توجه به برخی تهدیدات هسته‌ای اعلام شده از سوی مقامات روسیه علیه غرب، آیا جنگ اوکراین توانسته است واقعیت استراتژیک جدیدی را در اروپا برقرار کند؟

واقعیت این است که روس‌ها آگاه هستند وارد جنگ نیابتی با ناتو شده‌اند، البته مسکو نگران است که ناتو و امریکا به صورت مستقیم وارد جنگ شوند و هشدار هسته‌ای روس‌ها هم به این دلیل است که هشدار جدی بدهد که به هیچ عنوان غرب و اروپا وارد جنگ مستقیم با روسیه در اوکراین نشوند. این موضوع به کرات از سوی لاوروف و دیگر مقامات روسی مطرح شده، ضمن این که روس‌ها همواره تأکید دارند اوکراین قابلیت هسته‌ای شدن را دارد و از همین رو نیز تلاش دارند تهاجم خود را توجیه کنند، هرچند ناتو نیز مکرر اعلام می‌کند که تصمیمی برای مداخله در اوکراین ندارد. روس‌ها در زمان برنامه‌ریزی برای جنگ، ضمن این که عملیات فریب را نمایش می‌دادند و تصمیم برای حمله را رد می‌کردند، اما می‌دانستند واکنش غرب در صورت جنگ تا چه حد خواهد بود و خودشان را برای تحریم‌ها آماده کرده‌بودند، اما اکنون غرب از همه جبهه‌ها در حال فشار وارد کردن به روسیه است. فشار غرب به روسیه از جبهه‌های رسانه‌ای، سیاسی، اقتصادی و ورزشی است و این موضوع فشار دوچندانی به روس‌ها وارد می‌کند. در عین حال از آنجا که روسیه تسلیحات هسته‌ای در اختیار دارد و سلاح هسته‌ای ماهیت بازدارنده دارد، مسکو با اعلام هشدار هسته‌ای اعلام می‌کند که هرگونه اقدام غرب با واکنش شدید مواجه خواهد شد و این مسئله باعث می‌شود غرب نتواند هرکاری را در برابر روسیه در اوکراین انجام دهد و شاید از این رو بتوان شاهد برخی تغییرات استراتژیک در اروپا بود.